

การรับรู้และพฤติกรรมการแสดงออกทางมารยาทไทยของนักเรียน
โรงเรียนประจันตราษฎ์บำรุง จังหวัดปราจีนบุรี
PERCEPTION AND BEHAVIOR OF THAI MANNER EXPRESSION OF STUDENTS
PRACHANTARAJBAMRUNG SCHOOL, PRACHIN BURI PROVINCE

พัฒนพงษ์ แดงโชติ¹, วัชรพงษ์ สมสา², พรภิรมย์ ยอดบุญ³

Pattanapong Dangchot, Watcharaphong Somsa, Pornpirom Yodboon

Received 12/04/2026, Revised 12/04/2026, Accepted 16/04/2026

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับการรับรู้และพฤติกรรมการแสดงออกทางมารยาทไทย เพื่อเปรียบเทียบพฤติกรรมแสดงมารยาทไทย จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล และเพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาพฤติกรรมแสดงมารยาทไทยของนักเรียนโรงเรียนประจันตราษฎ์บำรุง จังหวัดปราจีนบุรี กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ นักเรียนโรงเรียนประจันตราษฎ์บำรุง จังหวัดปราจีนบุรี จำนวน 297 คน โดยการแจกแบบสอบถาม และสัมภาษณ์ ผู้บริหาร จำนวน 1 คน ตัวแทนคุณครู จำนวน 5 คน และตัวแทนนักเรียน จำนวน 4 คน รวมผู้ให้ข้อมูลสำคัญทั้งสิ้น จำนวน 10 คน โดยการเลือกแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม และสัมภาษณ์แบบเจาะลึก สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสถิติทดสอบ t-test และค่าสถิติทดสอบ f-test ส่วนข้อมูลเชิงคุณภาพใช้การวิเคราะห์เนื้อหาและการบรรยายเชิงพรรณนา ผลการวิจัยพบว่า 1) การรับรู้และพฤติกรรมแสดงออกทางมารยาทไทยของนักเรียนโรงเรียนประจันตราษฎ์บำรุง จังหวัดปราจีนบุรี โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก 2) การเปรียบเทียบพฤติกรรมแสดงมารยาทไทยของนักเรียนโรงเรียนประจันตราษฎ์บำรุง จังหวัดปราจีนบุรี จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล จำแนกตามเพศ และการศึกษา พบว่า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จำแนกตามอายุ พบว่า แตกต่างกันอย่างไม่มีความนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 3) แนวทางการพัฒนาพฤติกรรมแสดงมารยาทไทยของนักเรียน พบว่า (1) การปลูกฝังตั้งแต่ระดับบุคคล ครอบครัว สถานศึกษา (2) การฝึกอบรมและกิจกรรมเสริมสร้างจิตสำนึก การสร้างแรงจูงใจผ่านสื่อและเทคโนโลยี (3) การบูรณาการกับกิจกรรมหน้าเสาธง โดยให้คุณครูใช้เวลาสั้น ๆ (4) การใช้กิจกรรมเชิงปฏิบัติ และ (5) การจัดโครงการพัฒนามารยาทไทยร่วมกับชุมชน

คำสำคัญ : การรับรู้; พฤติกรรมแสดงออก; มารยาทไทย; นักเรียน

¹ Email: 6426502004@mcu.ac.th

นักศึกษา วิทยาลัยสงฆ์พุทธโสธร มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

University student, Buddhasothorn Monk College, Mahachulalongkornrajavidyalaya University

² Email: 6426502011@mcu.ac.th

นักศึกษา วิทยาลัยสงฆ์พุทธโสธร มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

University student, Buddhasothorn Monk College, Mahachulalongkornrajavidyalaya University

³ Corresponding author, email: p.pirom1986@gmail.com

อาจารย์ วิทยาลัยสงฆ์พุทธโสธร มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

Lecturer, Buddhasothorn Monk College, Mahachulalongkornrajavidyalaya University

Abstract

This research aims to study the level of awareness and behavioral expression of Thai etiquette, compare the expression of Thai etiquette based on personal factors, and explore approaches for developing Thai etiquette behavior among students at Prachantrat Bamrung School, Prachinburi Province. The sample group consisted of 297 students from Prachantrat Bamrung School, selected through questionnaire distribution. Additionally, in-depth interviews were conducted with 10 key informants, including one school administrator, five teacher representatives, and four student representatives, using purposive sampling. The research instruments included a questionnaire and in-depth interviews. Data analysis utilized descriptive statistics, including frequency, percentage, mean, and standard deviation, along with inferential statistical tests such as the t-test and f-test. Qualitative data were analyzed using content analysis and descriptive interpretation.

The research findings revealed that:

1. The overall level of awareness and behavioral expression of Thai etiquette among students at Prachantrat Bamrung School was high.
2. A comparison of Thai etiquette behavior based on personal factors showed statistically significant differences at the 0.05 level when categorized by gender and education level, whereas no statistically significant differences were found when categorized by age.
3. The approaches for developing Thai etiquette behavior among students include: (1) fostering etiquette at the individual, family, and school levels, (2) organizing training programs and awareness-raising activities, as well as using media and technology to create motivation, (3) integrating etiquette-related activities into morning assembly sessions with brief teacher-led discussions, (4) implementing hands-on activities, and (5) organizing Thai etiquette development programs in collaboration with the community.

Keywords: perception; behavior; Thai manners; students

บทนำ

มารยาทเป็นองค์ประกอบที่สำคัญของวัฒนธรรมและเป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อความสัมพันธ์ในสังคม การมีมารยาทที่ดีช่วยเสริมสร้างความเป็นระเบียบเรียบร้อยในสังคมและส่งเสริมคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของบุคคล (ปานดี คงสมบัติ, 2565) ในปัจจุบันมารยาทไทยในกลุ่มเด็กและเยาวชนมีแนวโน้มลดลง สะท้อนให้เห็นถึงปัญหาด้านการปลูกฝังมารยาทไทยในสถานศึกษา ซึ่งอาจเกิดจากหลายปัจจัย เช่น อิทธิพลของเทคโนโลยี การเปลี่ยนแปลงของค่านิยมสังคม และขาดการส่งเสริมที่เป็นรูปธรรมภายในโรงเรียนและครอบครัว

จากแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 - 2579 (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560) ระบุให้ การศึกษามีบทบาทสำคัญในการบูรณาการศาสนา ศิลปะ วัฒนธรรม และกีฬากับการศึกษาทุกระดับ

เพื่อเสริมสร้างพลเมืองที่มีคุณธรรมและค่านิยมอันพึงประสงค์ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560) และพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม ได้กำหนดให้การศึกษามุ่งเน้นพัฒนาผู้เรียนทั้งด้านสติปัญญา คุณธรรม จริยธรรม และวัฒนธรรมที่ดีงาม (กระทรวงศึกษาธิการ, 2561) ซึ่งสะท้อนถึงความสำคัญของการปลูกฝังมารยาทไทยในระบบการศึกษา อย่างไรก็ตาม ในทางปฏิบัติพบว่า การส่งเสริมมารยาทไทยในโรงเรียนยังขาดความต่อเนื่องและไม่ได้รับการบูรณาการอย่างเป็นระบบ

ปัญหาเกี่ยวกับมารยาทไทยในโรงเรียนพบว่า นักเรียนยังขาดความเข้าใจเกี่ยวกับความสำคัญของมารยาทไทยและไม่สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้อย่างเหมาะสม แม้ว่าจะมีการจัดกิจกรรมเสริมสร้างมารยาทไทยเป็นช่วง ๆ เช่น การอบรมช่วงเช้า หรือการประกวดมารยาทไทย แต่พฤติกรรมการแสดงออกทางมารยาทไทยของนักเรียนยังไม่สม่ำเสมอและขาดความต่อเนื่อง (สมชาย พัฒนาการ, 2562) ผู้วิจัยจึงได้สำรวจข้อมูลเบื้องต้น (Pilot Study) โดยใช้แบบสอบถามปลายเปิด สอบถามผู้บริหารสถานศึกษาและครู จำนวน 50 คน ผลการสำรวจข้อมูลเบื้องต้นพบปัญหาที่เกิดขึ้นเกี่ยวกับการรับรู้และพฤติกรรมการแสดงออกทางมารยาทไทยของนักเรียนโรงเรียนประจันตราษฎ์บำรุง จังหวัดปราจีนบุรี ดังนี้ 1) ด้านการแสดงความเคารพ ได้แก่ นักเรียนไหว้ไม่สวยงาม ไม่ตั้งใจไหว้ ไม่แสดงความเคารพคุณครูที่ไม่ได้สอน ไหว้ไม่ถูกต้องกับระดับของการไหว้ และนักเรียนยังขาดทักษะการนำไปใช้ในชีวิตอย่างถูกต้องและเหมาะสม 2) ด้านการส่งและการรับสิ่งของ ได้แก่ นักเรียนยังรับของสิ่งของไม่ถูกต้อง นักเรียนไม่มีการไหว้หรือขอบคุณหลังจากที่ส่งสิ่งของ และรับสิ่งของ 3) ด้านการยืน ได้แก่ นักเรียนยืนหลังค่อม ยืนไม่ถูกต้อง มักยืนกางขา นักเรียนบางคนยืนขวางทางขึ้น-ลงบันได ยืนขวางทางเดิน ยืนค้ำหัวผู้ใหญ่ 4) ด้านการเดิน ได้แก่ นักเรียนเดินหลังค่อม ไม่สง่า นักเรียนไม่ค้อมศีรษะขณะเดินผ่านผู้ใหญ่ และนักเรียนเดินเป็นกลุ่มทำให้ขวางทางเดิน 5) ด้านการนั่ง ได้แก่ นักเรียนนั่งไม่สุภาพ นั่งไม่เรียบร้อย นั่งพับเพียบไม่เก็บปลายเท้า นักเรียนบางคนนั่งไม่ระวังกระโปรง นั่งหลังไม่ตรง นั่งขวางทางเดินขึ้น-ลงบันได และยังไม่ขาดทักษะการนั่งอย่างเป็นทางการในที่ประชุมหรือในพิธีการต่าง ๆ (สมชาย พัฒนาการ, 2562)

ปัญหาดังกล่าวสะท้อนให้เห็นถึงความจำเป็นในการพัฒนาแนวทางที่เป็นระบบและยั่งยืนในการส่งเสริมมารยาทไทยในสถานศึกษา ซึ่งอาจรวมถึงการออกแบบหลักสูตรที่ส่งเสริมการปฏิบัติมารยาทไทยอย่างเป็นรูปธรรม การสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการปลูกฝังมารยาทไทย และการบูรณาการแนวคิดเรื่องมารยาทไทยเข้ากับกิจกรรมในชีวิตประจำวันของนักเรียน นอกจากนี้ ความร่วมมือระหว่างโรงเรียน ครอบครัว และชุมชนยังมีบทบาทสำคัญในการสร้างพฤติกรรมที่เหมาะสมและยั่งยืน

จากสภาพปัญหาที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยจึงศึกษาเรื่อง การรับรู้และพฤติกรรมแสดงออกทางมารยาทไทยของนักเรียนโรงเรียนประจันตราษฎ์บำรุง จังหวัดปราจีนบุรี เพื่อศึกษาระดับการรับรู้และพฤติกรรมแสดงออกทางมารยาทไทย เพื่อเปรียบเทียบระดับพฤติกรรมแสดงมารยาทไทย และเพื่อศึกษาข้อเสนอแนะเกี่ยวกับพฤติกรรมแสดงมารยาทไทยของนักเรียนโรงเรียนประจันตราษฎ์บำรุง จังหวัดปราจีนบุรี

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับการรับรู้และพฤติกรรมแสดงออกทางมารยาทไทยของนักเรียนโรงเรียนประจันตราษฎ์บำรุง จังหวัดปราจีนบุรี
2. เพื่อเปรียบเทียบพฤติกรรมแสดงมารยาทไทยของนักเรียนโรงเรียนประจันตราษฎ์บำรุง จังหวัดปราจีนบุรี จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล
3. เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาพฤติกรรมแสดงมารยาทไทยของนักเรียนโรงเรียนประจันตราษฎ์บำรุง จังหวัดปราจีนบุรี

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรกลุ่มตัวอย่างและผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

ประชากรกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ นักเรียน จำนวน 297 คน โรงเรียนประจันตราษฎ์บำรุง จังหวัดปราจีนบุรี กลุ่มตัวอย่างได้มาจากการคำนวณโดยใช้ตารางกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างของ R.V.Krejcie & D.W.Morgan ส่วนวิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยได้กำหนดกลุ่มตัวอย่างสำหรับการสัมภาษณ์เชิงลึกจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญในการสัมภาษณ์ (Interview) คือ ผู้บริหาร จำนวน 1 คน และตัวแทนคุณครู จำนวน 5 คน และตัวแทนนักเรียน จำนวน 4 คน รวมผู้ให้ข้อมูลสำคัญทั้งสิ้น จำนวน 10 คน ด้วยการเลือกเจาะจง (Purposive Selection)

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เป็นแบบสอบถาม และแบบสัมภาษณ์เชิงลึก (in-depth interview) โดยการใช้การสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structured Interview) โดยผู้วิจัยได้ทำการกำหนดคำถามในการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลอย่างกว้างในการสัมภาษณ์เกี่ยวกับเกี่ยวกับการรับรู้และพฤติกรรมการแสดงออกทางมารยาทไทยของนักเรียนโรงเรียนประจันตราษฎ์บำรุง จังหวัดปราจีนบุรี

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ข้อมูลเชิงปริมาณ เป็นแบบสอบถามมีขั้นตอนการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยขอหนังสือจากประธานหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต เพื่อขอความอนุเคราะห์ และอนุญาตในการเก็บรวบรวมข้อมูลแจกแบบสอบถามกลับกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย หลังจากที่ได้หนังสือเรียบร้อยแล้วนำส่งหนังสือถึงผู้อำนวยการโรงเรียนประจันตราษฎ์บำรุง จังหวัดปราจีนบุรี เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัย พร้อมทั้งแบบสอบถาม จำนวน 297 ฉบับ ด้วยวิธีการไปแจกด้วยตนเองและรับกลับคืนด้วยตนเอง ได้รับแบบสอบถามกลับคืนมา จำนวน 297 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100 และนำข้อมูลที่ได้ทั้งหมดมาวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

ข้อมูลเชิงคุณภาพ เป็นการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In-depth Interview) แบบสัมภาษณ์ โดยขอหนังสือจากประธานหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต ถึงผู้ให้ข้อมูลสำคัญ เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการสัมภาษณ์พร้อมแบบสัมภาษณ์ หลังจากที่ได้หนังสือเรียบร้อยแล้วจึงทำการนัดวัน เวลา และสถานที่กับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informant) เพื่อสัมภาษณ์ตามที่กำหนดไว้ คณะผู้วิจัยประสานดำเนินการสัมภาษณ์ด้วยแบบสัมภาษณ์ตามที่นัดหมายวัน เวลา และสถานที่ในการสัมภาษณ์ โดยมีการบันทึกเทป จดบันทึก และถ่ายภาพนิ่งระหว่างการสัมภาษณ์ และนำข้อมูลดิบที่ได้มารวบรวมเพื่อวิเคราะห์โดยวิธีการที่เหมาะสมและนำเสนอต่อไป

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ข้อมูลเชิงปริมาณ เครื่องมือที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถาม โดยการใช้การวิเคราะห์หาค่าความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percent) และนำแบบสอบถามเกี่ยวกับการรับรู้และพฤติกรรมแสดงออกทางมารยาทไทยของนักเรียนโรงเรียนประจันตราษฎ์บำรุง จังหวัดปราจีนบุรี วิเคราะห์หาค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเป็นรายข้อและรายด้าน

ข้อมูลเชิงคุณภาพ การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ คณะผู้วิจัยจะนำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์โดยนำคำสัมภาษณ์จากผู้ถูกสัมภาษณ์มาเปรียบเทียบความเหมือนและความต่างของแต่ละบุคคล และจัดลำดับความสำคัญและคุณลักษณะของข้อมูล หลังจากนั้นนำข้อมูลจากการสัมภาษณ์ที่จัดลำดับความสำคัญแล้วนำมาเปรียบเทียบกับข้อมูลทางเอกสารต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง ไม่ว่าจะเป็นแนวคิดทฤษฎี ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อทราบถึงลักษณะที่คล้ายคลึงกันและแตกต่างกันของข้อมูล นำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์และจากการศึกษา

ต่าง ๆ มาทำการวิเคราะห์ข้อมูลร่วมกันอย่างเป็นระบบและนำไปสู่การเชื่อมโยงข้อมูลเข้าด้วยกัน แสดงความสำคัญของข้อมูลได้ชัดเจนยิ่งขึ้น เพื่อสะดวกในการวิเคราะห์และเขียนรายงานข้อมูลที่ได้จากการวิจัย

ดังนั้น ข้อมูลเชิงคุณภาพที่ได้จากการตอบประเด็นสัมภาษณ์ (Interview Research) ข้อมูลจากเอกสารต่าง ๆ (Document Research) และข้อมูลการสนทนากลุ่ม จะถูกนำมาวิเคราะห์และประมวลผลออกมาในลักษณะของการพรรณนาซึ่งนำไปสู่คำตอบในการวิจัยและสรุปผลตามหลักวิชาการประกอบการเขียนรายงานเพื่อชี้ให้เห็นถึงแนวทางการพัฒนาพฤติกรรมการแสดงมารยาทไทยของนักเรียนโรงเรียนประจันตราษฎ์บำรุง จังหวัดปราจีนบุรี ต่อไป

ผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง “การรับรู้และพฤติกรรมการแสดงออกทางมารยาทไทยของนักเรียนโรงเรียนประจันตราษฎ์บำรุง จังหวัดปราจีนบุรี” สรุปได้ ดังนี้

1. ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามเพศ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นผู้หญิง (ร้อยละ 57.6) และเพศชาย (ร้อยละ 42.4) จำแนกตามอายุ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีอายุ 13-15 ปี (ร้อยละ 46.1) อายุ 16-18 ปี (ร้อยละ 44.1) อายุต่ำกว่า 13 ปี (ร้อยละ 9.4) และอายุ 19 ปี ขึ้นไป (ร้อยละ .3) จำแนกตามการศึกษา พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 (ร้อยละ 19.9) นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 (ร้อยละ 18.2) นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 (ร้อยละ 17.5) นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 (ร้อยละ 16.8) นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 (ร้อยละ 14.1) และนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 (ร้อยละ 13.5) ตามลำดับ

2. ผลการศึกษาระดับการรับรู้และพฤติกรรมการแสดงออกทางมารยาทไทยของนักเรียนโรงเรียนประจันตราษฎ์บำรุง จังหวัดปราจีนบุรี

ตารางที่ 1 แสดงผลการวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับการรับรู้มารยาทไทยของนักเรียนโรงเรียนประจันตราษฎ์บำรุง จังหวัดปราจีนบุรี

การรับรู้มารยาทไทยของนักเรียน		n = 297	
โรงเรียนประจันตราษฎ์บำรุง จังหวัดปราจีนบุรี	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
1. ด้านการแสดงความเคารพ	4.00	0.779	มาก
2. ด้านการส่งและการรับสิ่งของ	3.89	0.795	มาก
3. ด้านการยืน	3.87	0.815	มาก
4. ด้านการเดิน	3.84	0.868	มาก
5. ด้านการนั่ง	3.89	0.859	มาก
รวม	3.90	0.766	มาก

จากตารางที่ 2 พบว่า ผลการวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับการรับรู้มารยาทไทยของนักเรียนโรงเรียนประจันตราษฎ์บำรุง จังหวัดปราจีนบุรี โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 3.90, S.D. = 0.766) และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย พบว่า ด้านการแสดงความเคารพ นักเรียนระดับการรับรู้มารยาทไทยเป็นอันดับแรก ($\bar{X}$ = 4.00, S.D. = 0.779) รองลงมา คือ ด้านการนั่ง ($\bar{X}$ = 3.89, S.D. = 0.859) ด้านการส่งและรับสิ่งของ ($\bar{X}$ = 3.89, S.D. = 0.795) ส่วนด้านการยืน นักเรียนมีระดับการรับรู้

อยู่ในอันดับรองสุดท้าย ($\bar{X}$ = 3.87, S.D. = 0.815) และนักเรียนมีระดับการรับรู้มารยาทไทยด้านการเดิน อยู่ในอันดับสุดท้าย ($\bar{X}$ = 3.84, S.D. = 0.868)

ตารางที่ 2 แสดงผลการวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับพฤติกรรมการแสดงออกทางมารยาทไทยของนักเรียนโรงเรียนประจันตราษฎ์บำรุง จังหวัดปราจีนบุรี

ระดับพฤติกรรมการแสดงออกทางมารยาทไทยของนักเรียน		n = 297	
โรงเรียนประจันตราษฎ์บำรุง จังหวัดปราจีนบุรี	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
1. ด้านการแสดงความเคารพ	3.95	0.757	มาก
2. ด้านการส่งและการรับสิ่งของ	3.82	0.774	มาก
3. ด้านการยืน	3.82	0.736	มาก
4. ด้านการเดิน	3.78	0.755	มาก
5. ด้านการนั่ง	3.80	0.770	มาก
รวม	3.84	0.692	มาก

จากตารางที่ 2 พบว่า ผลการวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับพฤติกรรมการแสดงออกทางมารยาทไทยของนักเรียนโรงเรียนประจันตราษฎ์บำรุง จังหวัดปราจีนบุรี โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 3.84, S.D. = 0.692) และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยพบว่า ด้านการแสดงความเคารพ นักเรียนมีระดับพฤติกรรมการแสดงออกทางมารยาทไทยเป็นอันดับแรก ($\bar{X}$ = 3.95, S.D. = 0.757) รองลงมา คือ ด้านการส่งและรับสิ่งของ ($\bar{X}$ = 3.82, S.D. = 0.774) ด้านการยืน ($\bar{X}$ = 3.82, S.D. = 0.736) ส่วนด้านการนั่ง นักเรียนมีระดับพฤติกรรมการแสดงออกทางมารยาทไทย อยู่ในอันดับรองสุดท้าย ($\bar{X}$ = 3.80, S.D. = 0.770) และนักเรียนมีระดับพฤติกรรมการแสดงออกทางมารยาทไทยด้านการเดิน อยู่ในอันดับสุดท้าย ($\bar{X}$ = 3.78, S.D. = 0.755)

3. การเปรียบเทียบพฤติกรรมการแสดงมารยาทไทย ของนักเรียนโรงเรียนประจันตราษฎ์บำรุง จังหวัดปราจีนบุรี จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล สรุปได้ดังนี้

3.1 นักเรียนที่มีเพศต่างกัน มีพฤติกรรมแสดงมารยาทไทย โดยภาพรวมและรายด้าน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

3.2 นักเรียนที่มีอายุต่างกัน มีพฤติกรรมแสดงมารยาทไทยแตกต่างกัน โดยภาพรวมและรายด้าน แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

3.3 นักเรียนที่มีการศึกษาต่างกัน มีพฤติกรรมแสดงมารยาทไทย โดยภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05

4. แนวทางการพัฒนาพฤติกรรมแสดงมารยาทไทย ของนักเรียนโรงเรียนประจันตราษฎ์บำรุง จังหวัดปราจีนบุรี

จากการสังเคราะห์การสัมภาษณ์ผู้บริหาร คุณครู และนักเรียน พบว่า แนวทางการพัฒนาพฤติกรรมแสดงมารยาทไทยของนักเรียนโรงเรียนประจันตราษฎ์บำรุง จังหวัดปราจีนบุรี สามารถทำได้โดยเริ่มจากการฝึกฝนที่บ้านและโรงเรียน ทั้งด้านการแสดงความเคารพ การส่งและการรับสิ่งของ การยืน การเดิน และการนั่ง ก่อนที่จะเริ่มเข้าร่วมการอบรมและกิจกรรมที่เน้นการปฏิบัติจริงช่วยให้นักเรียนเรียนรู้และปฏิบัติได้อย่างถูกต้อง สอดแทรกลงในกิจกรรมประจำวันเพื่อให้เกิดการซึมซับตามธรรมชาติ โดยมีครูเป็นแบบอย่างและ

การส่งเสริมการฝึกฝนจะช่วยเสริมสร้างความเข้าใจการแสดงมารยาทที่เหมาะสม การสร้างค่านิยมผ่านกิจกรรมและการประกวด เพื่อช่วยให้นักเรียนเห็นคุณค่าความสำคัญของการแสดงมารยาทไทย นอกเหนือจากการที่นักเรียนมีมารยาทที่ดีแล้ว ยังสามารถนำไปใช้ทั้งในสถานศึกษาหรือใช้ในการเรียน และการทำงานในอนาคต

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้สรุปแนวทางการพัฒนาพฤติกรรมการแสดงมารยาทไทย ดังนี้ (1) การปลูกฝังตั้งแต่ระดับบุคคล ครอบครัว สถานศึกษา (2) การฝึกอบรมและกิจกรรมเสริมสร้างจิตสำนึก การสร้างแรงจูงใจผ่านสื่อและเทคโนโลยี (3) การบูรณาการกับกิจกรรมหน้าเสาธง โดยให้คุณครูใช้เวลาสั้น ๆ (4) การใช้กิจกรรมเชิงปฏิบัติ และ (5) การจัดโครงการพัฒนามารยาทไทยร่วมกับชุมชน

อภิปรายผลการวิจัย

จากการวิจัยเรื่อง การรับรู้และพฤติกรรมการแสดงออกทางมารยาทไทยของนักเรียนโรงเรียนประจันตราษฎ์บำรุง จังหวัดปราจีนบุรี สามารถอภิปรายได้ ดังนี้

การรับรู้และพฤติกรรมการแสดงออกทางมารยาทไทยของนักเรียนโรงเรียนประจันตราษฎ์บำรุง จังหวัดปราจีนบุรี โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า นักเรียนเปิดใจเข้าร่วมรับการอบรมเชิงปฏิบัติการเกี่ยวกับมารยาทไทย ที่ทางกลุ่มสาระสังคมศึกษาฯ ได้จัดขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับ จารุณี มณีกุล และ ชรินทร์ มั่งคั่ง (2562, หน้า 222-235) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การรับรู้และพฤติกรรมมารยาทไทยที่พึงประสงค์ของนักศึกษาจีน ในมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ผลวิจัยพบว่า นักศึกษามีการรับรู้พฤติกรรมมารยาทไทยที่พึงประสงค์โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก หมายความว่านักศึกษาจีนที่เข้ามาศึกษาในประเทศไทยมีการเปิดใจในการรับรู้เกี่ยวกับมารยาทไทยอย่างเต็มที่

การเปรียบเทียบระดับพฤติกรรมการแสดงออกทางมารยาทไทยของนักเรียนโรงเรียนประจันตราษฎ์บำรุง จังหวัดปราจีนบุรี จำแนกตามเพศ พบว่า นักเรียนที่มีเพศต่างกัน มีพฤติกรรมการแสดงมารยาทไทย โดยภาพรวมและรายด้าน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า การเลี้ยงดูที่แตกต่างกันระหว่างเพศชายกับเพศหญิง เพศชายได้รับการอบรมสั่งสอนหรือถูกฝึกน้อยกว่าเพศหญิง ที่ส่วนมากเพศหญิงจะถูกเลี้ยงดูให้มีกิริยา วาจา ที่สุภาพ อ่อนน้อมถ่อมตน จึงทำให้มีพฤติกรรมที่แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับวิจัยของ กฤตภาค ใจกล้า (2561) ได้ทำการวิจัยเรื่อง พฤติกรรมการกล้าแสดงออกอย่างเหมาะสมของนักเรียนโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศิลปากร ผลการวิจัย พบว่า นักเรียนโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศิลปากร ที่มีเพศต่างกันมีพฤติกรรมการกล้าแสดงออกอย่างเหมาะสมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยนักเรียนหญิงมีพฤติกรรมการกล้าแสดงออกอย่างเหมาะสมสูงกว่านักเรียนชาย เพราะเพศหญิงในสังคมปัจจุบันมีการเรียกร้องสิทธิมากขึ้นกว่าสังคมในอดีต มีความมั่นใจในตนเอง มีความเป็นผู้ นำ มีการเห็นคุณค่าในตนเองและผู้อื่นสูงขึ้น

การเปรียบเทียบระดับพฤติกรรมการแสดงออกทางมารยาทไทยของนักเรียนโรงเรียนประจันตราษฎ์บำรุง จังหวัดปราจีนบุรี จำแนกตามอายุ พบว่า นักเรียนที่มีอายุต่างกัน มีพฤติกรรมการแสดงมารยาทไทย แตกต่างกัน โดยภาพรวมและรายด้าน แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า นักเรียนมีอยู่ในช่วงเรียนรู้และด้วยบทบาทหน้าที่ ที่ยังต้องอยู่ในกรอบของกฎระเบียบของโรงเรียน ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีของ ลอว์เรนซ์ คอลเบิร์ก (Kohlberg, 1976) ได้อธิบายว่า เด็กอายุระหว่าง 13-16 ปี ในขั้นนี้จะเริ่มยอมรับในอำนาจและกฎเกณฑ์ของสังคมและพร้อมที่จะปฏิบัติตามด้วยเหตุผลที่ว่า จริยธรรมของเด็กในวัยนี้ จึงขึ้นอยู่กับคำแนะนำของผู้ปกครอง ซึ่งถ้าผู้ปกครองคอยเฝ้ามอง และเป็นທີ່ปรึกษาบ่อย ๆ แนะนำให้เด็กเห็นความสำคัญของกฎระเบียบของกลุ่มอย่างสอดคล้องเหมาะสม

การเปรียบเทียบระดับพฤติกรรมการแสดงออกทางมารยาทไทยของนักเรียนโรงเรียนประจันตราษฎ์บำรุง จังหวัดปราจีนบุรี จำแนกตามการศึกษา พบว่า นักเรียนที่มีการศึกษาต่างกัน มีพฤติกรรมการแสดงมารยาทไทย โดยภาพรวม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า การศึกษาแต่ละชั้นปีมีผลต่อการเรียนรู้ที่ผ่านการฝึกอบรมสั่งสอนและขัดเกลาจากสถานศึกษา ที่ช่วยส่งเสริมพฤติกรรมการแสดงออกของนักเรียน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ วิชัย ดิสสระ (2535) กล่าวว่าเพียเจท์ ได้อธิบายขั้นที่ 3 ช่วงอายุ 11 ปีขึ้นไป ซึ่งอยู่ในระดับชั้นประถมศึกษาว่า ระยะนี้พัฒนาการทางสติปัญญาและความคิดของเด็กจะพัฒนาขึ้นสู่ระดับสูงสุด เด็กจะสามารถใช้กระบวนการคิดเพื่อปฏิบัติการแก้ปัญหาต่าง ๆ เหมือนผู้ใหญ่สามารถที่จะคิดอย่างมีเหตุผล นำกระบวนการคิดแบบวิทยาศาสตร์มาใช้แก้ปัญหา สามารถสร้างสมมติฐาน ใช้การจินตนาการ การวิเคราะห์และสังเคราะห์เพื่อแก้ปัญหาต่าง ๆ ได้อย่างถูกต้อง

แนวทางการพัฒนาพฤติกรรมการแสดงมารยาทไทยของนักเรียนโรงเรียนประจันตราษฎ์บำรุง จังหวัดปราจีนบุรี พบว่า นักเรียนสามารถพัฒนาพฤติกรรมการแสดงออกทางมารยาทไทย ทั้ง 5 ด้าน คือ การแสดงความเคารพ การส่งและรับสิ่งของ การยืน การเดิน และการนั่ง เพื่อให้มีพฤติกรรมการแสดงออกทางมารยาทไทยที่ดี การปลูกฝังตั้งแต่ระดับบุคคล ครอบครัว สถานศึกษา โดยส่งเสริมให้ผู้ปกครองสอนมารยาทไทยเบื้องต้นตั้งแต่เด็ก เมื่อเข้าสู่โรงเรียนครูคอยช่วยสั่งสอนขัดเกลา เพื่อให้นักเรียนเกิดการซึมซับและใช้ในชีวิตประจำวัน ซึ่งสอดคล้องกับ สุรศักดิ์ บุญอาจ (2559, หน้า 91-105) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง กระบวนการปรับตัวทางวัฒนธรรมของนักศึกษาชาวลาวและชาวกัมพูชาในมหาวิทยาลัยอุบลราชธานี พบว่า นักศึกษาสามารถศึกษาข้อมูลด้วยตนเองได้ การสืบค้น ข้อมูลจาก อินเทอร์เน็ต เช่น ข้อมูลเกี่ยวกับมหาวิทยาลัย และการเรียนรู้วัฒนธรรมจาก สื่อมวลชนของไทย ได้แก่ สื่อสังคมออนไลน์ สื่อวิทยุโทรทัศน์ สื่อภาพยนตร์ และสื่อสังคมออนไลน์ สื่อสิ่งพิมพ์ นอกจากนี้ นักศึกษาจีนได้เรียนรู้เรื่องมารยาทไทยจากการดูวิดีโอ/ ดูทีวี/ ดูหนัง และทำตามคนไทยที่อยู่รอบ ๆ ตัวเอง ซึ่งจะทำให้ นักศึกษาจีนเกิดการเรียนรู้ และซึมซับพฤติกรรมเหล่านั้นและนำมาปฏิบัติในชีวิตประจำวันของนักศึกษาจีน

องค์ความรู้ใหม่

จากการวิจัยเรื่อง การรับรู้และพฤติกรรมการแสดงมารยาทไทยของนักเรียนโรงเรียนประจันตราษฎ์บำรุง จังหวัดปราจีนบุรี ผู้วิจัยสามารถสรุปเป็นองค์ความรู้ใหม่ได้ดังนี้

ภาพที่ 1 การพัฒนามารยาทไทยในนักเรียน

การพัฒนาพฤติกรรมการแสดงมารยาทไทยของนักเรียนโรงเรียนประจันตราษฎ์บำรุง จังหวัดปราจีนบุรี สามารถทำได้โดยเริ่มจากการฝึกฝนที่บ้านและโรงเรียน ทั้งด้านการแสดงความเคารพ การส่งและการรับสิ่งของ การยืน การเดิน และการนั่ง อธิบายได้ว่า (1) การปลูกฝังตั้งแต่ระดับบุคคล ครอบครัว สถานศึกษา (2) การฝึกอบรมและกิจกรรมเสริมสร้างจิตสำนึก การสร้างแรงจูงใจผ่านสื่อและเทคโนโลยี (3) การบูรณาการกับกิจกรรมหน้าเสาธง โดยให้คุณครูใช้เวลาสั้น ๆ (4) การใช้กิจกรรมเชิงปฏิบัติ และ (5) การจัดโครงการพัฒนามารยาทไทยร่วมกับชุมชน

สรุป

การรับรู้และพฤติกรรมแสดงออกทางมารยาทไทยของนักเรียนโรงเรียนประจันตราษฎ์บำรุง จังหวัดปราจีนบุรี การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับการรับรู้และพฤติกรรมแสดงออกทางมารยาทไทยของนักเรียนโรงเรียนประจันตราษฎ์บำรุง จังหวัดปราจีนบุรี รวมถึงการเปรียบเทียบพฤติกรรมดังกล่าวตามปัจจัยส่วนบุคคล และหาแนวทางพัฒนา โดยใช้กลุ่มตัวอย่างนักเรียนจำนวน 297 คน และเก็บข้อมูลผ่านแบบสอบถามและการสัมภาษณ์เชิงลึกจากผู้บริหาร ครู และนักเรียน รวม 10 คน วิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัยพบว่า ระดับการรับรู้และพฤติกรรมแสดงออกทางมารยาทไทยของนักเรียนอยู่ในระดับมาก การเปรียบเทียบพฤติกรรมจำแนกตามเพศและระดับชั้น พบว่ามีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 แต่เมื่อจำแนกตามอายุ พบว่าไม่มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญ แนวทางการพัฒนาเน้นการปลูกฝังตั้งแต่ระดับบุคคล ครอบครัว และสถานศึกษา เสริมสร้างจิตสำนึกผ่านกิจกรรมและเทคโนโลยี บูรณาการกับกิจกรรมหน้าเสาธง ใช้กิจกรรมเชิงปฏิบัติ และจัดโครงการพัฒนามารยาทไทยร่วมกับชุมชน เพื่อส่งเสริมให้การแสดงออกทางมารยาทไทยของนักเรียนมีความยั่งยืนและสอดคล้องกับบริบทของสังคมไทย

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. สถานศึกษาควรบรรจุเนื้อหาเกี่ยวกับมารยาทไทยลงในหลักสูตรสถานศึกษา เพื่อปลูกฝังจิตสำนึกตั้งแต่เยาว์วัย
2. สถานศึกษาควรมีโครงการเสริมสร้างมารยาทไทย เช่น การจัดโครงการหรือกิจกรรมเกี่ยวกับมารยาทที่ถูกต้อง โดยการสนับสนุนการรณรงค์ผ่านสื่อสังคมออนไลน์เพื่อปลูกฝังและส่งเสริมวัฒนธรรมไทยในสังคมยุคใหม่
3. ครอบครัวและผู้ปกครอง ควรมีส่วนร่วมในการส่งเสริมมารยาทไทย โดยเป็นแบบอย่างที่ดีให้แก่บุตรหลาน

ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้

1. สถานศึกษาควรนำผลการวิจัยไปพัฒนาแนวทางการสอนเกี่ยวกับมารยาทไทย เช่น การบูรณาการเข้ากับกิจกรรมหน้าเสาธงหรือวิชาหน้าที่พลเมือง
2. ควรจัดอบรมครูเกี่ยวกับการส่งเสริมมารยาทไทย เพื่อให้ครูสามารถปลูกฝังพฤติกรรมที่เหมาะสมให้กับนักเรียน
3. ควรมีการเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับมารยาทไทยผ่านสื่อสังคมออนไลน์ เพื่อให้เข้าถึงกลุ่มเยาวชนได้มากขึ้น

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมด้านมารยาทไทยของคนรุ่นใหม่
2. ควรมีการศึกษาต่อไปในกลุ่มประชากรที่กว้างขึ้น เช่น ระดับอุดมศึกษา หรือกลุ่มวัยทำงาน เพื่อให้ได้ภาพรวมที่ชัดเจนยิ่งขึ้น
3. ควรศึกษาการเปรียบเทียบพฤติกรรมการแสดงออกมารยาทไทยและมารยาทในสังคมของเยาวชนในยุคดิจิทัล

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2561). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม. กระทรวงศึกษาธิการ.
- กฤตภัค ใจกล้า. (2561). พฤติกรรมการกล้าแสดงออกอย่างเหมาะสมของนักเรียนโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศิลปากร. รายงานการวิจัย. มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- จารุณี มณีกุล และ ชรินทร์ มั่งคั่ง. (2562). การรับรู้และพฤติกรรมมารยาทไทยที่พึงประสงค์ของนักศึกษาจีนในมหาวิทยาลัยเชียงใหม่. วารสารบัณฑิตศึกษามหาจุฬาลงกรณ์, 6(2), 222-235.
- ปานดี คงสมบัติ. (2565). ความสำคัญของมารยาทไทยในสังคมยุคใหม่. สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- วิชัย ดิสสระ. (2535). การพัฒนาหลักสูตรและการสอน. วิทยาลัยสารพัดช่าง.
- สมชาย พัฒนาการ. (2562). การส่งเสริมพฤติกรรมมารยาทไทยในโรงเรียนระดับประถมศึกษา. สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 - 2579. กระทรวงศึกษาธิการ.
- สุรศักดิ์ บุญอาจ. (2559). กระบวนการปรับตัวทางวัฒนธรรมของนักศึกษาชาวลาวและชาวกัมพูชาในมหาวิทยาลัยอุบลราชธานี. วารสารนิเทศศาสตร์, 34(2), 91-105.
- Kohlberg, L. (1976). *Moral stages and moralization: The cognitive-developmental approach*. In T. Lickona (Ed.), *Moral development and behavior: Theory, research, and social issues* (pp. 31-53). Holt, Rinehart & Winston.